

LİSANS DÜZEYİNDE MUHASEBE EĞİTİMİNİN DÜZENLEYİCİ-DENETLEYİCİ KAMU KURULUŞLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Arş. Gör. Orhan ÜNAL*
Arş. Gör. Murat DOĞANAY**

ÖZET

Teknolojik gelişmelerin etkisiyle birçok alanda değişimler yaşanmıştır. Finansal sistem içindeki bütün unsurların da bu gelişmelerden etkilendiği görülmektedir. Yaşanan bu gelişmeler muhasebe eğitiminde de değişimi zorunlu hale getirmiştir. Muhasebe eğitiminin değişime yeterince uyum sağlayabilmesi ve geliştirilmesi için birçok çalışma yapılmıştır. Değişime ilişkin bu çalışmalarda genelde muhasebe meslek mensuplarının, özel sektör çalışanlarının ve öğrencilerin esas alındığı görülmektedir. Bu çalışmanın odak noktası ise ülkemizde finansal sistem içerisinde düzenleyici ve denetleyici konumdaki kuruluşlarda çalışan uzman ve yöneticilerin muhasebe eğitimine yönelik bakış açılarının değerlendirilmesidir. Bu çalışma ile lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin yeterliliğine, güncelliğine, yapısına, etkinliğine ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca lisans düzeyindeki muhasebe derslerinin etkinliğini arttırmaya yönelik hangi unsurlara önem verilmesi gerektiği sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe eğitimi, muhasebe ve değişim, düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar

ABSTRACT

Evaluation of Accounting Education in Undergraduate Level for Regulatory-Supervisory Public Institutions

There has been so many changes in almost all areas because of the technological advances. It has been seen that all the elements of financial system has been affected by these developments. Those developments make it necessary to have some changes in accounting education as well. To adopt accounting education to those changes and to make it better, many studies have been conducted. In these studies, especially accounting professionals, private sector employees and students have been targeted. Focal point of this study is to reveal how experts and managers of regulatory authorities of financial markets look at accounting education. With this study, it has been reached to the results regarding to the adequacy, structure, currency and efficiency of the accounting education in undergraduate level. Furthermore, it has also come to conclusions that what kind of actions have to be taken to increase the efficiency of accounting courses in undergraduate level.

Keywords: Accounting Education, accounting and change, regulatory and supervisory institutions

Çalışmamızın bütün aşamalarında yardımcı olan, Doç. Dr. Orhan ÇELİK hocamıza verdiği destek için teşekkür ederiz.

* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD orunal@gmail.com

** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD muratdoganay@gmail.com

1. GİRİŞ

Finansal piyasalarda yaşanan değişimler bilişim alanındaki yeniliklerle birlikte hızlanmıştır. Küreselleşmenin de etkisiyle finans alanında ve bilişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler sadece işletmelerin çevresini değiştirmemiş aynı zamanda muhasebe eğitimi üzerinde de etkili olmuştur. Üniversitelerin, bu gelişmelere paralel olarak bilgi çağının gereklerine, değişime ve gelişmelere uygun bir eğitim vermesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Sürekli ve hızlı bir değişim sürecinin yaşandığı bir ortamda üniversitelerde muhasebe eğitiminin ilgili tarafların gereksinimlerini yeterince karşılayabilmesi ve gerekli uyumu sağlayabilmesi önem kazanmıştır.

Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin etkinliğinin artırılmasında çok sayıda unsur etkili olmaktadır. Muhasebe eğitiminin etkinliğinin artırılması için öncelikle bilgi kullanıcılarının gereksinimlerinin belirlenmesi ve muhasebe eğitiminin değişimlere gerekli uyumu gösterip göstermediğinin belirlenmesi gerekmektedir. Belirlenen duruma uygun çözümlerin muhasebe eğitiminde kullanılması ile etkinlik artırılabilir.

Yapılan bu çalışma ile finansal sistem içinde yer alan kamu kuruluşları ve finansal sistem içinde düzenleyici, denetleyici nitelikte görevleri bulunan özerk kurumlarda görev yapan, aynı zamanda muhasebe bilgisini kullanan uzman ve yönetici konumundaki kişilerin muhasebe eğitiminin yeterliliğine, güncelliğine ve etkinliğinin artırılmasına ilişkin görüşlerine ulaşılmıştır.

Ülkemizde muhasebe eğitimi üzerine yapılan çalışmaların daha çok muhasebe meslek mensuplarına odaklandığı görülmektedir. Bu çalışmanın sonuçları ile araştırma kapsamındaki kamu kuruluşlarında görev yapan muhasebe bilgi-

sini kullanan uzman ve yöneticilerin de muhasebe eğitimine bakış açıları değerlendirilecektir.

2. MUHASEBE ve DEĞİŞİM

Finansal piyasalarda ve teknolojide yaşanan gelişmeler, işletmeleri ve dolayısıyla işletmelerin çevresindeki diğer unsurları da etkilemiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan önemli gelişmeler, bilgiye ulaşımı kolaylaştırmıştır. Bilişim alanında yaşanan bu yenilikler finansal piyasalara katkı sağlamıştır. Finansal piyasalarda yaşanan gelişmeler ise küresel rekabet ve küresel piyasa koşullarından kaynaklanmaktadır (Stout & Schweikart, 1989). Bu gelişmeler de değişimi zorunlu hale getirmiştir. Değişim üzerinde etkili olan başlıca faktörler küreselleşme, bilişim teknolojileri, kurumsal yatırımcılar, düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar olarak sıralanmaktadır (Kalmış & Yılmaz, 2004). Bilişim teknolojileri ve finansal piyasaların etkili olduğu bu değişimden muhasebe, muhasebe bilgi sistemi, muhasebeciler ve muhasebe bilim adamları önemli derecede etkilenmişlerdir (Sürmeli, 2004).

İşletmelerin muhasebe bölümleri “bilgi üreten ve dağıtan bölüm” olarak tanımlanırken (Çonkar, 1996), bu bölümün ürettiği bilgiler günümüzde gerek işletme gerekse çevresi açısından daha da önemli hale gelmiştir. Muhasebe aracılığıyla üretilen finansal bilgiler, finansal piyasaların gelişmesinde etkili olurken; işletme çevresindeki değişimler de muhasebe üzerinde etkili olmaktadır. Söz konusu değişimler finansal bilgi gereksinimlerinin yeterince karşılanabilmesi noktasında muhasebe eğitiminde de değişimi gerekli kılmıştır.

Muhasebenin kapsamında yaşanan genişleme kadar, muhasebe eğitiminin son yıllardaki değişimin ve gelişimin gerektirdiği beklentileri karşılamadığı görülmektedir. Bu doğrultuda muhasebe çevresinde olan gelişmeler, muhasebe eği-

timinin yeniden yapılandırılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Kızıllı, 2003).

Muhasebe eğitiminde değişimin gerekliliği ile ilgili bir araştırma Albrecht ve Sack (2000) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada muhasebe eğitiminde alarm zillerinin çaldığı belirtilmiş, muhasebe eğitiminin geleceğinin ne olacağını ve gelecekte muhasebe eğitime ihtiyaç olup olmayacağı tartışılmıştır. Muhasebe eğitiminin geleceği hakkında karamsar bir tablo ortaya koyulmuş, ancak alınacak önlemlerle muhasebe eğitiminin çok daha iyi seviyelere geleceği belirtilmiştir. Değişime uyum sağlayıcı nitelikteki önlemler arasında öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi ve değiştirilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur (Akman & Şimga-Mugan, 2004) .

Tüm bu gelişmeler yaşanırken, muhasebe eğitiminde rol alan tüm tarafların bu değişime uyum sağlamaları için gerekli çalışmaları yapması gereklidir. Bu gereklilik, hem kurumların hem de öğretim elemanlarının daha donanımlı olarak muhasebe eğitimi vermelerini sağlayacaktır (Bayazıtlı & Çelik, 2004). Bununla birlikte muhasebe eğitiminin değişime yeterince uyum sağlayabilmesi için esas olarak bilgi kullanıcılarının temel beklentilerini karşılmasına ilişkin geribildirim mekanizmasının oluşturulması gerekmektedir. Bu süreç ile muhasebe eğitiminin içerik ve ders olarak yeterliliğine, ihtiyaca uygunluğuna ve güncelliğine ilişkin bilgi akışı sağlanabilecektir.

Günümüzdeki muhasebe eğitiminin güncel sorunları farklı bakış açılarıyla çeşitli şekillerde ifade edilebilmektedir. Ancak günümüzdeki muhasebe eğitiminin en tehlikeli düşmanının salt bilgi aktarma yöntemleri olduğu belirtilmektedir (Yücel, 2004, s. 174). Muhasebe eğitimcilerinin etkisi altında kaldığı temel hususlardan biri de “teoriyle uygulamayı birleştirmeyi ihmal etmek” olmaktadır. Muhasebe açısından teori, konuları sistematik olarak ele alınmasında,

daha yararlı uygulamaların yapılabilmesinde uygulamaya katkıda bulunmayı hedeflemektedir; uygulama üzerinde çalışılması gereken konuları belirlemek suretiyle teoriye katkıda bulunmaktadır (Yücel, 2004). Buna göre, teori ile uygulama arasında çelişki yerine tamamlayıcı bir yapının olması gerekmektedir. Bu yapının sürdürülebilir şekilde oluşturulması muhasebe eğitiminin etkinliğine katkı sağlayacaktır.

Muhasebe eğitiminin geliştirilmesi yönündeki değişim sürecinde üniversitelerde birçok engelle karşılaşılmaktadır. Bunlar; finansal ve fiziksel kaynakların yetersizliği, öğretimin kalitesini arttırmaya yönelik teşviklerin araştırmaya verilen teşvikler kadar olmaması, muhasebe eğitimi veren akademisyenlerin iş çevresindeki hızlı değişimlere ilişkin yeterli farkındalığa sahip olmaması olarak gösterilmektedir (Howieson, 2003). Bu noktada muhasebe dünyasına düşen görev ise muhasebe uygulamaları ile muhasebe eğitimi arasındaki çelişkileri ve farkları gidermektir (Boyce, 2004; Parker, 2001). Muhasebe uygulamaları ile muhasebe eğitimi arasında bulunan bu farkın giderek artmakta olduğu belirtilmektedir (Mulford, Smith, Stout, Stone, Weirich, 1992; Mathews, 2001; Albrecht, 2002). Dolayısıyla lisans düzeyindeki derslerde muhasebe öğretim elamanlarının, iş dünyasındaki konuların ve gelişmelerin derste öğrencilere aktarılması açısından uygulamacılarla ve iş çevresi ile güçlü ilişkiler kurması zorunluluk haline gelmiştir (Byrne & Flood, 2003, s. 14).

Muhasebe uygulamaları ile muhasebe eğitimi arasındaki farkın kapatılması için ilgili taraflara büyük görev düşmektedir. İlgili tarafların farklı beklentileri ve değişime karşı yaşanan direnç göz önüne alındığında çözümün ne kadar zor olduğu ortaya çıkmaktadır. Muhasebe uygulamaları ile muhasebe eğitimi arasındaki farkın kapatılması için başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere bir çok ülkede çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların en önemlisi 1986 yı-

ında Amerikan Muhasebe Derneği'nin (American Accounting Association-AAA) yayımladığı Bedford Raporu'dur¹

. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD - United Nations Conference on Trade and Development) 1999 yılında muhasebecilik eğitimine ilişkin kapsamlı bir çalışma yapmıştır. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC- International Federation of Accountants) eğitim komitesince 2005 yılından itibaren kullanılmak üzere uluslararası düzeyde ilk eğitim standardı oluşturulmuştur (Köse & Saban, 2005).

Yaşanan bu süreçte muhasebe eğitiminde, gerekli uyumun sağlanabilmesi için değişik bakış açılarıyla yapılan çalışmalarda farklı öneriler sunulmuştur.

- Muhasebe bilgi kullanıcılarının; gerekli bilgileri belirleyip ortaya koyan, değerlendiren, yorumlayan ve bilişim teknolojilerini etkin kullanabilecek şekilde eğitilmesi gerekmektedir (Sürmeli, 2004).
- Muhasebe eğitiminde geleneksel eğitim yöntemlerinden vazgeçilmesi, çağdaş anlamda öğrenci odaklı, dinamik ders ortamlarının sağlandığı eğitim yöntemleri tercih edilmelidir (Çaldağ, Bayırlı, & Altay, 2004).
- Küreselleşme ve bilişim teknolojilerin etkili olduğu muhasebe eğitiminin başarısı, müfredat programının yeniden değerlendirilerek

kapsamının geliştirilmesi, eğitim yönteminin etkinleştirilmesi ve eğitim programlarının talep edilen alanlara göre daha iyi organize edilmiş modüler yapıya sahip hale getirilmesi sağlanmalıdır (Kızıl, 2003).

- Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin hedef kitlesini öğrenciler oluşturduğu gibi "dış kullanıcı" olarak nitelendirilen grubunu ise kamu kuruluşları, meslek örgütleri ve muhasebe eğitimi veren eğitim kurumları oluşturmaktadır. Muhasebe eğitiminin hedef kitlesini oluşturan öğrencilerin sorunlarının saptanması kadar "dış kullanıcı" grubunun beklentilerinin de değerlendirilmesi gerekmektedir (Sayın & Yeğinboy, 2001). Dolayısıyla muhasebe eğitimi, yalnızca muhasebe meslek mensubu olarak çalışacak kişiler açısından değerlendirilmemeli, tüm muhasebe bilgi kullanıcıları dikkate alınacak şekilde yapılandırılmalıdır (Yücel, 2004).
- Muhasebe eğitiminin olması gereken yapıya kavuşturulmasına yönelik olarak üniversiteler, toplumun bilgi ihtiyacındaki değişimlere hızlı uyum sağlayabilmek için esnek muhasebe eğitim programları düzenlemelidir (Kızıl, 2003).
- Muhasebe eğitiminde sıradan örnekler verilmesinin yanında zengin bir malzeme kaynağına sahip ülkemizde örnek olay çalışmaları önemli hale gelmektedir. Güncel hayattan verilen örnekler özellikle de popüler şirketlere ait veriler çalışma zevki ve öğrenciye özgü-

1 Amerika'da eğitimciler ile uygulamacılar arasında muhasebeye bakış açılarından dolayı bir farklılık bulunmaktaydı. Bu nedenle uygulamacılar tarafından lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimine yönelik eleştiriler artmış ve 1980'li yıllarda müfredatta bir değişim gerektiği, bu değişimin nasıl yapılacağı ve uygulamacıların bu değişime tepkisinin neler olabileceği tartışılmaya başlanmıştır. Bunun sonucu olarak 1989 yılında Amerika'da 8 muhasebe kuruluşu "Eğitime Bakış: Muhasebe Mesleğinde Başarı İçin Yapılabilecekler" başlıklı bir çalışma yayınlamışlardır. Daha sonra Bedford Komite Raporu olarak yayımlanan bu çalışma, Muhasebe Eğitimi Değişim Komitesi'nin kurulmasına neden olmuştur. Komitenin amacı, muhasebe eğitiminde gerekli olan değişiklikleri saptayarak, lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi ihtiyacını karşılayacak mesleki beceri ve bilginin kazandırılmasının yanı sıra, eğitimin güncelliğini korumasını da sağlamaktır. Bu amacının yanında muhasebe eğitiminin geleceğinin nasıl olması gerektiği hakkında da yol göstermeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle lisans düzeyinde verilecek muhasebe eğitim programı oluşturulmaya çalışılmış ve program; hedef, içerik ve yapı başlıkları altında sunulmuştur (Zaif, 2004, s. 2-3)

ven vermesi bakımından önemli olmaktadır (Yücel, 2004).

- Muhasebe eğitimi programının hazırlanmasında, öğrencilerin öğrenme ve araştırma kabiliyetlerinin belirlenmesinin yanında, gereksinimlerinin de belirlenmesi üniversitelerin sorumluluğu açısından önemlidir. Muhasebe eğitim programlarına yardımcı olmasından diğer fakültelerin ve uygulamacıların da desteği alınmalıdır (Kızıl, 2003).
- Muhasebe eğitiminin yeniden yapılandırılması, müfredat programı, öğrenciler, yönetim, eğitim kurumu ve akreditasyon olmak üzere 5 temel unsur dikkate alınarak değerlendirilmelidir (Kızıl, 2003).
- Günümüz ve gelecekteki iş dünyasının gereksinimlerini karşılayacak şekilde bilgi ve beceriye sahip insan kaynağının yetiştirilmesi yüksek öğretim kurumlarının temel amacı olmaktadır (Sayın & Yeğinboy, 2001). Yüksek öğretim kurumlarındaki muhasebe eğitimi açısından değerlendirildiğinde, özellikle muhasebe alanının çevresinde oluşan hızlı değişimlere kolay uyum sağlayacak yapılanmanın sağlanması gerekmektedir.

Muhasebe eğitiminde yaşanan değişim ile muhasebe eğitiminin kalitesinin, hem öğrenci hem de muhasebe mesleğini yürütenler açısından değerlendirilmesi gerektiği kadar, muhasebe bilgisini kullanan özellikle finansal piyasalar ve işletmelerle ilgili kamu kuruluşları, düzenleyici ve denetleyici nitelikteki özerk kuruluşlar açısından da değerlendirilmesi uygun olacaktır.

3. ÜLKEMİZDE MUHASEBE EĞİTİMİ

Günümüzde özellikle uluslararası alanda standart bir muhasebe eğitimi bulunmamaktadır. Ülkelerin muhasebe sistemlerini oluşturan bireylerin sahip olduğu muhasebe eğitim düzeyi ve kalitesi bir ülkeden diğerine göre farklılık göstermektedir. Gelişmekte olan birçok ülkedeki

mevcut muhasebe sistemi ile muhasebe eğitim sistemi, bu ülkelerin yakın ekonomik ve siyasal ilişkide bulunduğu veya geçmişte sömürgesi olduğu gelişmiş ülkelerdeki sistemlerden önemli ölçüde etkilenmiştir. Gelişmekte olan bir ülke olan Türkiye’de de muhasebe eğitimi doğrudan herhangi bir ülkeden transfer edilmemiş olmakla beraber, yakın tarihe kadar birçok batılı gelişmiş ülkelerden önemli ölçüde etkilenmiştir (Çürük & Doğan, 2001, s. 51)

Ülkemizdeki lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin gelişimi yaşanan ekonomik gelişmelere paralel olduğu görülmektedir. Cumhuriyet sonrası dönemde muhasebe eğitimi genel olarak aşağıdaki gibi ele alınmaktadır (Bayazıtlı, 2000) (Kaya & Daştan, 2004):

1926 Öncesi Dönem: Fransız ekolünün etkili olduğu bu dönemde, muhasebe eğitimi, daha çok Mülkiye Mektebi, İstanbul Ticaret Mektebi-Âlisi (Marmara Üniversitesi), Darüşşafaka ve Askeri Rüştiye mekteplerinin aracılığıyla yerine getirilmiştir. Kırım savaşıdan sonra yurda gelen yabancı sermaye ile 1880 yılında kurulan Osmanlı Bankası muhasebe uygulamalarında da Fransız ekolünün etkili olduğu görülmektedir (Akdoğan & Aydın, 1987, s.84).

1926 – 1960 Dönem: Daha önceki dönemde Fransız ekolünden etkilenme sonucunda verilen eğitim daha çok teorik düzeyde gerçekleşmiştir (Brookner, 1967). Almanya’dan kaçarak Türkiye’ye gelen muhasebe öğretim elemanlarının katkısıyla lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin kapsamı ve düzeyinde gelişmeler sağlanmıştır.

1960 Sonrası Dönem: Kamu ve özel sektör işletmeciliği, vergi alanında yaşanan gelişmeler ve muhasebenin ürettiği bilgilere olan gereksinim, muhasebe eğitiminin üniversiteler ve muhasebe eğitimi veren diğer kuruluşlarda kapsam, sunum ve biçim olarak gelişmesini sağlamıştır.

1971-Kamu İktisadi Teşebbüsleri Tekdüzen Hesap Planı, 1983-Sermaye Piyasası Kurulu Standart Genel Hesap Planı, 1986-Bankacılık sektörü Tekdüzen Hesap Planı, 1989-3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile 1994-Tekdüzen Muhasebe Sistemi(TDMS) muhasebe eğitimi üzerinde önemli etkilere sahip düzenlemeler olmuştur.

Bu gelişmelerin yanı sıra ülkemizde yaşanan finansal krizler; ülke ekonomisinde reform sayılabilecek düzenlemelerin yapılmasında, ilgili ekonomik alanda düzenlemeleri gerçekleştirecek özerk kuruluşların kurulmasında, mevcut kurumların da yeniden yapılanmasında etkili olmuştur. Piyasa ekonomisinin model olarak yaygınlaşması, küreselleşme ve özelleştirmelerin de etkili olmasıyla, tarihte ilk oluşumu 19. yüzyılın sonlarına kadar uzanan özerk kurumlar bu dönemde yaygınlaşmıştır(Karacan, 2002). Dünyada yaşanan finansal krizlerin etkisiyle, farklı görev alanları bulunan ancak daha çok düzenleme, denetleme ve gözetim faaliyetini sürdüren kuruluşların, muhasebenin üretmiş olduğu bilgilere ve ilişkili alanlara yönelik farklı beklentileri oluşmuştur. Finansal piyasaların gelişmesi, farklı finansal araçların kullanılmaya başlaması, vergilendirme ve diğer ilgili alanlarda yapılan düzenlemeler, muhasebe eğitiminde etkili olmuştur; gelişmelere paralel değişim yaşanmıştır.

Ülkemizin muhasebeyi ilgilendiren, siyasi ve ekonomik birçok alanda uluslararası oluşumların içinde bulunması; özellikle Avrupa Birliği üyeliği yolundaki gelişmelerin de etkisi ile uluslararası gelişmeler, muhasebe eğitimi üzerinde etkili olmuştur. Bu dönemde IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu), FEE (Avrupa Muhasebeciler Federasyonu) ve IASB (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) gibi kuruluşlarla olan ilişkiler, mevcut muhasebe eğitiminin durumu üzerinde olduğu gibi gelecek dönemde de etkili olacaktır.

Ülkemizde muhasebe eğitimi, mesleki eğitim kapsamında verilen meslek yüksek okulları (MYO) ve lisans düzeyinde temel olarak iktisadi ve idari bilimler fakülteleri ve benzer fakülterde verilen eğitim ile gerçekleştirilmektedir. Ülkemizdeki 115 (85'i devlet, 30'u vakıf ve özel) üniversitenin 91'inde lisans düzeyinde muhasebe eğitimi verilmektedir. Farklı lisans programları çerçevesinde 108 fakülte muhasebe eğitiminin verildiği görülmektedir. 108 fakültenin 91'i İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 9'u İşletme Fakültesi, 2'si Siyasal Bilgiler Fakültesi, 2'si İktisat Fakültesi, 1'i İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi ve 3'ü de Ticari Bilimler Fakültesi olmaktadır. Bunların yanı sıra 3'ü Ticaret Turizm Eğitim Fakültesi ve 2'si Mesleki Eğitim Fakültesi olmak üzere 5 eğitim fakültesinde de muhasebe eğitiminin verildiği görülmektedir (Yüksek Öğretim Kurulu, 2008).

Fakültelerde bulunan programlarda muhasebe eğitiminin ağırlığı, lisans programlarına ve fakülte altyapısına göre değişiklik göstermektedir. Mesleki eğitim kapsamında değerlendirilen MYO programları öğrencileri muhasebe mesleğine yönelik hazırlamakta iken; lisans seviyesindeki programlar, muhasebe mesleğine yönelik hazırlamakla birlikte genel olarak kamu ve özel sektördeki farklı alanlara yönlendirmektedir.

Uluslararası standart eğitim sınıflandırmasına göre "iş ve yönetim" grubunda 2006-2007 öğretim yılında 418.645 öğrenci bulunmaktadır. 2006-2007 öğretim yılında Muhasebe ve Finansman alanında 82'si Profesör, 40'ı Doçent, 125'i Yardımcı Doçent, 25'i Öğretim Görevlisi, 4'ü Uzman ve 149'u Araştırma Görevlisi olmak üzere toplamda 425 öğretim elemanının görev yaptığı görülmektedir (ÖSYM, 2008, s. 346, Bölüm 3: Tablo 25).

Tablo 1: Fakültelere Göre Öğrenci ve Öğretim Üyeleri

	Toplam Öğrenci Sayısı	Toplam Öğretim Elemanı	Prof.	Doç.	Yrd. Doç.	Diğer
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	150.360	4661	811	462	1.405	1.983
Siyasal Bilgiler Fakültesi	3.554	250	62	27	60	101
İşletme Fakültesi *	363.504	487	106	44	111	226
İktisat Fakültesi *	254.136	109	43	9	48	9
Ticari Bilimler Fakültesi	3.259	139	32	14	34	59
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	2.118	93	12	12	49	20

* Açık öğretim programlarını da kapsamaktadır.

Kaynak: (ÖSYM, 2008, s. 6) 2006-2007 Öğretim Yılı İstatistikleri

1. Bölüm 3. Tablo: Eğitim Birimlerine Göre Öğrenci ve Öğretim Elemanları Sayıları

4. MUHASEBE EĞİTİMİN ETKİNLİĞİ ve YETERLİLİĞİ

Eğitim kuruluşlarında, işletmelere benzer şekilde çeşitli girdilerin kullanılarak çıktılara dönüştürülmesi, üretim süreci olarak ele alınmaktadır. Eğitim sürecinde öğrencilerin puanları çıktı, öğretim özellikleri ve öğrenim çevresi ise girdi olarak kabul edilmektedir. Söz konusu süreçteki ilişkiler belirlenebildiğinde çıktıların arttırılmasına yönelik politikaların üretilebilmesi mümkün olacaktır. Yapılan çalışmalar sosyal sorumluluk, maliyet etkinliğinin belirlenmesi açısından önemli olduğu kadar bu alanda yapılan uygulamaların izlenmesi ve değerlendirilmesi açısından anlamlı kabul edilen organizasyon etkinliğinin ölçülmesi de önemli olmaktadır (Worthington, 2001). Eğitim etkinliğinin ölçülmesiyle ilgili birçok ampirik çalışma yapılmışsa da eğitim alanında etkinliğin ölçülmesi birkaç açıdan zorluk içermektedir. Bunlardan ilki eğitim kuruluşlarının çok sayıda amacı ve bu doğrultuda çok sayıda çıktı oluşturmasıdır. İkinci unsur eğitimsel çıktıların ölçülmesinin zorluğudur. Örneğin sosyalleşmeyi veri haline getirebilmek

ciddi bir zorluk olmaktadır. Sonucu zorluk ise eğitimsel üretim sürecinde tasarlanan girdilerle çıktılar arasındaki sınırlı bilgi dahilinde doğru olduğu kabul edilen ilişki olmaktadır.

Dünyada yüksek öğretim kurumlarında verilen muhasebe programlarını akredite eden bağımsız bir kurum olan Amerikan İşletme Fakülteleri Birliği Akreditasyon Konseyi (Accreditation Council of the American Assembly of Collegiate Schools of Business, AACSB); yüksek öğretim kurumlarında bireylerin kazandıkları bilgi ve beceriler olarak ifade edilebilecek çıktının üretildiği eğitim sisteminin temel olarak öğrenciler, öğretim elemanları, finansal kaynaklar, eğitim programları ve fiziki altyapı tarafından etkilendiğini belirlemiş ve akreditasyon standartlarını bu kriterlere göre oluşturmuştur (Çelik & Gürdal, 1999). Eğitimin etkinliği ile ilgili yapılan çalışmalarda bakış açıları birbirinden farklılık göstermektedir. Çalışmalarda kullanılan girdiler, eğitim harcamalarından, öğrencilerin sosyo-ekonomik bilgilerine, öğretmen maaşlarından, sınıf büyüklüklerine kadar geniş bir yelpazede yer alırken çıktılar da aynı şekilde büyük

farklılık göstermiştir. Çalışmalarda kullanılan değişkenler farklılık gösterdiği gibi kullanılan yöntemlerde de değişiklik görülmektedir. Çalışmalardaki yaklaşımlar: üniversite, bölüm ve bireysel olarak öğrenciler bazında gruplandırılabilir (Bayazıtlı & Çelik, 2004).

Muhasebe eğitiminin, kuruluşların ihtiyaçlarını karşılmasına yönelik olarak yapılan bir çalışmada (Çürük & Doğan, 2002), lisans düzeyindeki muhasebe ders ve içeriklerinin üniversite-sanayi işbirliğiyle belirlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda işletme yöneticilerinin %94'ü üniversitelerle işbirliğinin yapılması yönünde görüş bildirmiştir. Başka bir çalışmada (Korukçuoğlu, 1998), işletmelerin üniversitelerden eğitim konusunda beklentileri arasında üniversitelerin pratiğe yönelmesi ve teoriden çok uygulamaya yönelik bilgiler verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Muhasebe uygulamalarının ve üretilen muhasebe bilgisinin kullanıldığı alanlar ile muhasebe eğitiminin arasındaki açığın kapatılması muhasebe eğitiminin etkinliğinin artırılmasıyla sağlanabilecektir.

Muhasebe eğitiminin geliştirilmesi konusunda yazına bakıldığında Adler (1999), muhasebe eğitimin geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunmuştur. Bu çalışmada etkin öğretim ve öğrenmeye yönelik eğitimsel konulardaki ihtiyaçlara önem verilmesi gerektiğini belirtmiştir (Adler, 1999). Eğitimcilerin, toplumun gelişmesine katkı sağlayabilecek, gerekli uyum sağlayabilme yeteneğine sahip ve "nasıl öğrenilmesi gerektiğini öğrenmiş" mezunlar yetiştirmesi gerektiğini vurgulayan Kelly vd. (1999), müfredat üzerinde daha bütünsel bir yaklaşım sergilemiştir (Kelly, Davey, & Haigh, 1999). Wijewardena ve Cooray (1995), yaptıkları çalışmada ülkelerin muhasebe eğitimini karşılaştırmış; Avustralya'da finansal muhasebe eğitimi üzerine ağırlık verilirken Japonya'daki eğitimde yönetim muhasebesine ağırlık verildiği sonucuna ulaşmıştır (Wijewardena & Cooray, 1995). Avrupa ülkele-

ri çerçevesinde uluslararası muhasebe eğitimine ilişkin farklı yaklaşımlar değerlendirilmiştir. Ülkeler arasındaki farklılıkların ve çokuluslu şirketlerin muhasebe boyutlarının dikkate alınarak muhasebe eğitiminde kullanılmasının etkili olacağı yönünde sonuçlara ulaşılmıştır (Stolowy & Tenenhaus, 1998). Finansal muhasebe eğitiminin geliştirilmesi amacıyla yapılan bazı çalışmalarda ise sağlanan görsel bilgilerin metinsel bilgilerden eğitimsel faydaları bakımından daha hızlı sonuç verdiği ortaya çıkmıştır. (Beattie & Jones, 1993) (Volmer, 1993).

Teknolojide yaşanan gelişmeler uzaktan eğitim alanında da gelişmelere olanak sağlamıştır. Uzaktan eğitim ile ilgili De Lange (1997) tarafından yapılan çalışmada muhasebe eğitiminin verilmesinde kullanılan yöntemler; ilk olarak, fakültede verilen ders şeklinde, ikinci olarak, geleneksel olarak basılı materyallerle eğitim şeklinde ve üçüncü olarak telekonferans, basılı materyaller ve TV programları ile birlikte verilen açık öğretim olmak üzere üç şekilde gruplandırılmıştır. Bu çalışmada fakültede verilen eğitim ve açık öğretim şeklinde verilen eğitimlerde, uzaktan eğitime göre daha yüksek başarı oranı sağlandığı vurgulanmıştır (De Lange, Waldmann, & Wryatt, 1997). Bununla birlikte internet kullanımının artmasıyla internet tabanlı muhasebe eğitimleri geliştirilmiştir. İnternet tabanlı eğitim ve internet üzerinden değerlendirme yapılması eğitim sürecinde esneklik sağlamaktadır (Aisbit & Sangster, 2005). Muhasebe eğitiminde bilgisayar destekli eğitim programlarında akademik başarıyı etkileyen cinsiyet, kişilerin muhasebe altyapısı, bilgisayar sistemleri gibi farklı unsurlarının kullanıldığı bir model kullanılmıştır (Mcdowall & Jackling, 2006). Dolayısıyla bilişim teknolojilerinin eğitim sürecinde kullanılmasında, temel hedeflerin, beklentilerin ve bu süreçte etkili olan temel unsurların dikkate alınması gerekmektedir.

Örnek olay kullanmanın sadece öğrenme süreci

ile ilgili olmadığı aynı zamanda çok sayıda pedagojik faydalarının bulunduğu belirtilen bir çalışmada, örnek olayın öğretim tekniklerinde oldukça faydalı olduğu; öğrencilerin yazılı sınavlarda, çoktan seçmeli sorulara göre daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Stewart & Dougherty, 1993). Mesleki yaşam ile üniversite arasındaki boşluğun giderilmesi amacıyla örnek olay kullanımında “problem temelli öğrenme” yönteminin kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Milne & McConnell, 2001). Weil vd. (2001) ise yaptıkları çalışma ile muhasebe eğitiminde örnek olay kullanımının öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirdiğine inandıkları ve bu sayede eğitimin kalitesinde artış sağlandığı, aynı zamanda öğrencilere gerçek hayata ilişkin önemli bir bakış açısı kazandırıldığı sonucuna ulaşılmışlardır (Weil, Oyelere, Yeoh, & Firers, 2001).

Ülkemizde muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılmasına yönelik olarak Bayazıtlı ve Çelik tarafından 2002 yılında yapılan çalışmada Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Yeterlik Sınavları açısından veri zarflama analizi kullanılarak etkinlik analizi yapılmıştır (Bayazıtlı & Çelik, 2002). Bayazıtlı ve Çelik tarafından 2004 yılında yapılan başka bir çalışmada ise lisans düzeyindeki muhasebe eğitime yönelik olarak Kamu Personeli Seçme Sınavı açısından fakülte ve bölüm düzeyinde etkinlik çalışması yapılmıştır. Yükseköğretim sisteminin lisans düzeylerinde verilen muhasebe eğitiminin ne ölçüde etkin olduğunun saptanması amacıyla oluşturulan modelde fakülte ve bölümler düzeyinde üniversitelerin sorunları olduğu saptanmıştır. Saptanan sorunlardan en önemlisi olarak kaynak kullanımında etkin olunamaması olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bayazıtlı & Çelik, 2004).

Finansal piyasalarda yaşanan son gelişmeler, muhasebe bilgisinin sadece işletmeler açısından değil genel ekonomi ve kamu açısından da ne kadar önemli olduğu gerçeğini ortaya koymuş-

tur. Muhasebe bilgilerinin, meslek mensupları ve işletmeler açısından olduğu kadar kamu kuruluşları açısından da etkin şekilde kullanılabilmesi, özellikle lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminin tüm ilgili tarafların ihtiyaçlarını karşılayacak yapıda olması gerekmektedir.

Finansal piyasalarda yaşanan gelişmeler, birçok alanda muhasebe bilgisinin güvenilirliğinin, ihtiyaca uygunluğunun gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Ülkemizde de muhasebe bilgisinin yoğun olarak kullanıldığı alanlarda muhasebe bilgisinin ihtiyacı yeterince karşılaması ve buna uygun çözümlerin geliştirilmesi gerekmektedir. Özellikle finansal sistem içinde daha çok düzenleyici ve denetleyici konuma sahip kuruluşların gereksinimlerinin karşılanması etkin bir muhasebe eğitimi ile sağlanabilecektir. Lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminin bu kuruluşlar açısından yeterliliğinin belirlenmesi, muhasebe eğitimi etkinliğinin artırılması bakımından önemli olduğu kadar bu kuruluşların da etkinliği üzerinde önemli olmaktadır.

5. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışma kapsamında yapılan araştırmanın amacı, finansal sistem kapsamında yer alan kamu kuruluşları ve finansal sistem içinde düzenleyici, denetleyici nitelikte görevleri bulunan özerk kurumlar açısından, lisans düzeyindeki muhasebe grubu derslerinin ihtiyaca uygunluğunun, yeterliliğinin ve güncelliğinin belirlenmesidir. Bu kuruluşlarda görev yapan uzman ve yöneticilerin bakış açısıyla muhasebe derslerinin etkinliğini arttırmaya yönelik hangi unsurlara önem verilmesi gerektiğinin belirlenmesi de amaçlanmaktadır.

6. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Araştırma kapsamındaki kuruluşların seçilmesindeki temel hedef; finansal sistem kapsamında düzenleyici ve denetleyici bir konuma sahip ol-

malarıdır. Bu doğrultuda, finansal bilgilerin yoğunluklu olarak kullanıldığı kamu kurumları ve özerk kuruluşlarda görev yapan, muhasebe bilgisini kullanan uzman ve yöneticiler hedef kitle olarak belirlenmiştir. Araştırmanın amacına yönelik olarak ilgili kuruluşlarda uzman ve yönetici konumundaki çalışanların bakış açısıyla ulaşılan sonuçlar;

- Muhasebe eğitiminin yeterliliği,
- Muhasebe eğitiminin güncelliği,
- Muhasebe eğitiminin etkinliğini artırılması,
- Muhasebe eğitiminin yapısı,
- Muhasebe eğitimi ile kariyer hedefi

başlıklarında değerlendirilmiştir.

Tablo 2'deyen alan 16 kurumda muhasebe bilgisini kullanan ve aynı zamanda lisans eğitiminde

muhasebe derslerini almış olan uzman ve yöneticilere elektronik ortamda ve yüz yüze görüşme yöntemiyle anket uygulanmıştır. İlgili kuruluşlardan toplam 332 uzman ve yöneticiye ulaşılarak, katılım sağlanmıştır.

Tablo 2'de atılımcıların 231'i (%69.6) erkek; 101'i (%30.4) kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında 252'si (%75.9) lisans, 71'i (%21.4) yüksek lisans ve 8'i (%2.4) doktora eğitimine sahiptir.

Araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen soruların ortalama değerden (çalışmada kararsız seçeneğinden) farklı olup olmadıklarını test etmek için t testi kullanılmıştır. Sonuçların tanımlayıcı istatistikleri kullanılarak değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırmada kapsamındaki verilerin değerlendirilmesinde, SPSS 13.0 programı kullanılmıştır.

Tablo 2 : Katılımcıların Kurumlara Göre Dağılımı

Kurumlar	Frekans	Yüzde	Cinsiyet		Eğitim Durumu		
			Erkek	Kadın	Lisans	Y.Lisans	Doktora
BDDK	15	% 4,5	7	8	14	1	0
DPT	26	% 7,8	20	6	20	6	0
EPDK	6	% 1,8	6	0	2	3	1
Eximbank	14	% 4,2	4	10	7	7	0
Gelirler Kontrolörlüğü	1	% 0,3	1	0	0	1	0
Hazine Müsteşarlığı	69	% 20,8	50	19	55	12	1
Hesap Uzmanları Kurulu	10	% 3,0	10	0	8	2	0
Maliye Teftiş Kurulu	8	% 2,4	7	1	7	0	1
Merkez Bankası	28	% 8,4	15	13	19	9	0
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı	14	% 4,2	10	4	11	2	1
Rekabet Kurumu	10	% 3,0	9	1	5	3	2
Sayıştay	75	% 22,6	58	17	67	8	0

SPK	38	% 11,4	19	19	22	15	1
Telekomünikasyon Kurumu	2	% 0,6	2	0	1	0	1
TMSK	3	% 0,9	2	1	3	0	0
Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu	13	% 3,9	11	2	11	2	0
Toplam	332	100	231	101	252	71	8

Tablo 3'te katılımcıların mezun olduğu üniversiteleri görülmektedir. Katılımcıların 2'si yurt dışı olmak üzere 24 ayrı üniversiteden mezun oldukları görülmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların Mezun Olduğu Üniversiteler

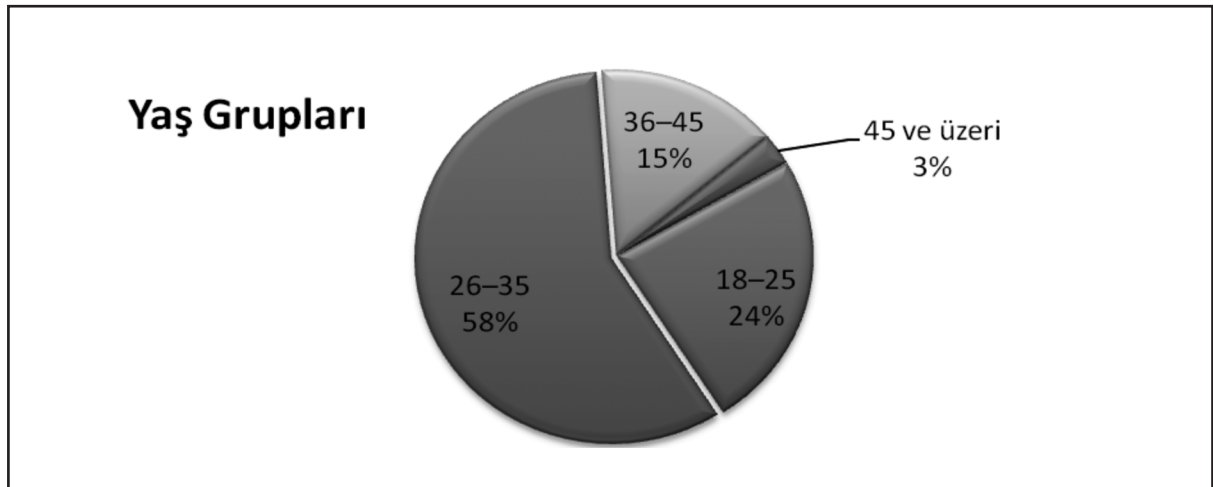
Üniversite	Frekans	%	Geçerli Yüzde	Üniversite	Frekans	%	Geçerli Yüzde
Ankara	114	34,3	34,5	İnönü	2	0,6	0,6
Hacettepe	47	14,2	14,2	Yurtdışı Üniv.	2	0,6	0,6
ODTÜ	33	9,9	10,0	Başkent	2	0,6	0,6
Gazi	32	9,6	9,7	Erciyes	2	0,6	0,6
Bilkent	23	6,9	7,0	Selçuk	2	0,6	0,6
İstanbul	16	4,8	4,8	Atılım	1	0,3	0,3
Marmara	12	3,6	3,6	Osmangazi	1	0,3	0,3
Dokuz Eylül	11	3,3	3,3	Yıldız Teknik	1	0,3	0,3
Boğaziçi	8	2,4	2,4	Bahkesir	1	0,3	0,3
İTU	7	2,1	2,1	İstanbul Bilgi	1	0,3	0,3
Anadolu	5	1,5	1,5	Cevap Verilen Toplam	330	99,4	100,0
Uludağ	4	1,2	1,2	Boş	2	0,6	
Ege	3	0,9	,9	Toplam	332	100,0	

Tablo 4'te ise katılımcıların çalıştıkları kurumlardaki pozisyonlarına göre mezun oldukları lisans programları görülmektedir. Bu tabloya göre en yüksek katılım İşletme programından mezun olanlardan oluşmaktayken, kurumdaki pozisyonları bakımından en yüksek katılım uzman yardımcılarında sağlanmıştır.

Tablo 4: Kurumlardaki Pozisyonlara Göre Lisans Programlarının Dağılımı

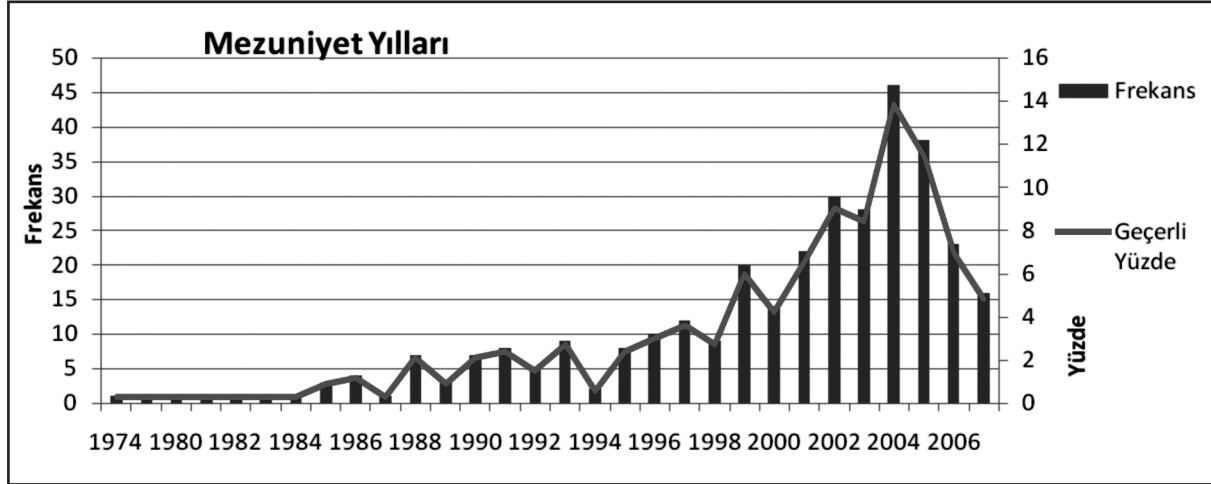
	Meslek Memuru		Uzman Yardımcısı		Uzman		Baş Uzman		Yönetici / Daire Başkanı		Toplam
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%	
İşletme	6	4,6%	69	52,7%	41	31,3%	8	6,1%	7	5,3%	131
İktisat	2	2,3%	57	66,3%	20	23,3%	7	8,1%	0	0%	86
Maliye	3	5,7%	19	35,8%	16	30,2%	11	20,8%	4	7,5%	53
Kamu Yönetimi	1	3,4%	7	24,1%	15	51,7%	5	17,2%	1	3,4%	29
Çalışma Ekonomisi	0	0%	5	38,5%	4	30,8%	4	30,8%	0	0%	13
Uluslararası İlişkiler	0	0%	0	0%	3	100%	0	0%	0	0%	3
Endüstri Mühendisliği	0	0%	8	100%	0	0%	0	0%	0	0%	8
Ekonometri	0	0%	1	33,3%	0	0%	1	33,3%	1	33,3%	3
İşletme Mühendisliği	0	0%	2	66,7%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
Uluslararası Finans	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1
Toplam	12	3,6%	169	51,2%	100	30,3%	36	10,9%	13	3,9%	(Boş:2) 332

Grafik 1: Katılımcıların Yaş Grupları

Grafik 1’de katılımcıların yaş gruplarının dağılımı görülmektedir. Buna göre en yüksek katılım %58’lik oranla 26-35 yaş grubundan sağlanmakta iken bu grubu %24’lük katılımıyla 18-25 yaş grubu izlemektedir. Bu sonuçlara göre, katılımcıların büyük bir kısmının yakın zamanda mezun olması, lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin değerlendirilmesinde önemli olmaktadır.

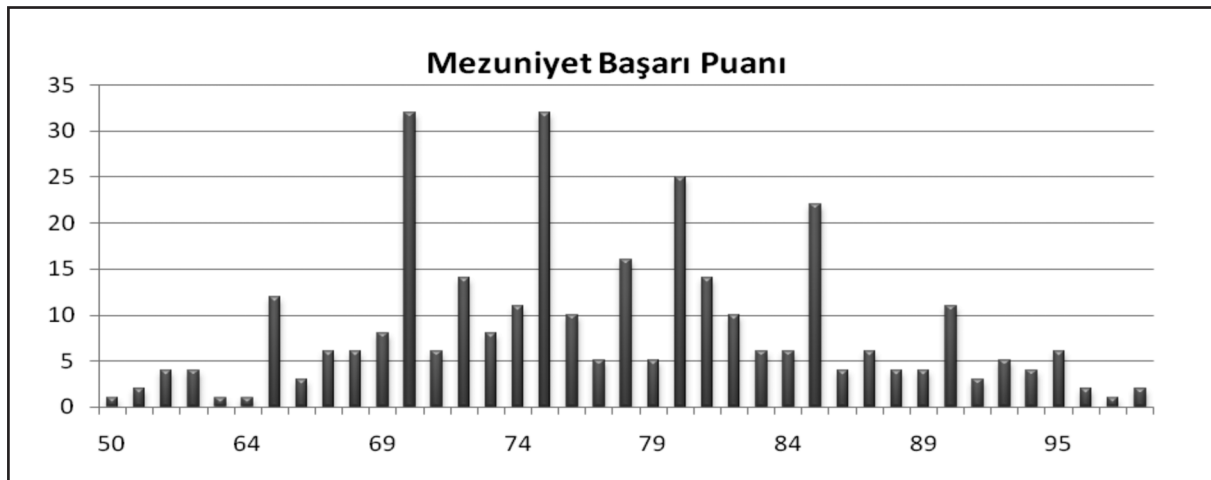
Grafik 2: Katılımcıların Lisans Mezuniyet Yılları

Grafik 2’de de katılımcıların yakın zamanda mezun oldukları görülebilmektedir. Bu profile sahip katılımcıların muhasebe eğitiminin değerlendirilmesinde faydalı olacağı düşünülmektedir.

Grafik 3’de ise katılımcıların mezuniyet başarı puanlarına göre frekans dağılımı görülmektedir. Buna göre farklı üniversitelerden olduğu kadar farklı bölümlerden mezun olan katılımcıların mezuniyet başarı puanlarının ortalaması 77,46 olmaktadır.

Grafik 3: Katılımcıların Mezuniyet Başarı Puanları Frekans Grafiği

7. ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI

Araştırmada katılımcılara yöneltilen soruların birbirleriyle tutarlığını; soruların değerlendirilmesindeki türdeşliğini belirlemek amacıyla güvenilirlik analizi yapılmıştır. Sosyal bilimler alanında anket tarzında yöneltilen soruların güvenilirliğinin ölçülmesinde Cronbach Alfa değeri yaygın şekilde kullanılmaktadır. Bunun gerekçesi olarak, Cronbach Alfa değeri veya Alfa katsayısı güvenilirlik düzeyini yanıtsızmada güçlü bir araç olduğu belirtilmektedir (L.Leech, C.Barrett, & A.Morgan, 2005, s. 63). Buna göre ankette katılımcılara yöneltilen sorular birlikte değerlendirildiğinde Cronbach Alfa değeri; ölçeğin güvenilirlik düzeyi, %81,7 olarak bulunmuştur. Bu değer güvenilirlik eşiği olarak belirtilen %60 oranından yüksek olması bu ölçeğin güvenilir olduğunu hatta %80 oranından da yüksek olmasından dolayı (Akgül & Çevik, 2003, s. 435-436) yüksek derecede güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Güvenilirlik analizi ile birlikte modelin uygunluğunu test etmek üzere Hotelling testi yapılabilmektedir. Bu teste göre soruların ortalamalarının birbirlerine eşit olup olmadıkları test edilmektedir. Bu testdoğrultusunda araştırmada yöneltilen soruların ortalamalarının istatistiksel olarak farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (sig=0,000).

Tablo 5 Hotelling's T² Testi

Hotelling's T-Squared	F	df1	df2	Sig
2462,249	94,106	24	255	,000

7.1. Muhasebe Eğitiminin Yeterliliğine İlişkin Sonuçlar

Lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminin yeterliliğine yönelik olarak katılımcılara yöneltilen soruların tamamı istatistiksel olarak 0.05 önemlilik seviyesinde kararsız olmamakta; diğer bir ifadeyle, belirgin şekilde yargılara katılım söz konusu olmaktadır (Ek-1).

Muhasebe grubu derslerinin lisans eğitimi içindeki ağırlığı katılımcıların %51,2'si tarafından yeterli görülmektedir. Katılımcıların %29,2'si ise muhasebe grubu derslerinin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Verilen yanıtlar lisans eğitimindeki bölümler bazında değerlendirildiğinde, muhasebe grubu dersleri işletme ve maliye bölümlerinde yeterli görülmekteyken, diğer bölümlerde lisans eğitimi içindeki ağırlığı yetersiz bulunmaktadır.

Katılımcıların %37,4'ü lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin kurumların ihtiyaçlarını karşılamadığını düşünmekteyken yalnızca %27,9'luk kısım söz konusu ihtiyaçların karşılandığını düşünmektedir. Bu yönde cevap verenlerin büyük bir kısmı da bu ihtiyaçların sınırlı ölçüde karşılandığını düşünmektedir. Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin yeterli görülmesi ile lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin kurumların ihtiyaçlarını karşılaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunduğu Tablo 6'a görülmektedir.

Tablo 6: Karşılaştırmalı Tablo İstatistikleri

	Value	Asymp. Std. Error	Approx. T	Approx. Sig.		
Ordinal by Ordinal	Kendall's tau-b	,394	,038	10,161	,000	
	Kendall's tau-c	,371	,036	10,161	,000	
	Gamma	,514	,047	10,161	,000	
N of Valid Cases		329				
	Value	Asymp. Std. Error(a)	Approx. T(b)	Approx. Sig.		
Ordinal by Ordinal	Somers' d	Symmetric	,394	,038	10,161	,000
		S1 Dependent	,408	,039	10,161	,000
		S5 Dependent	,381	,037	10,161	,000

Karşılaşılan kuruluş ve şirketlerin gerçek mali yapısının anlaşılması açısından lisans düzeyindeki muhasebe grubu dersleri katılımcıların % 43,5'i yetersiz; %21,9 gibi düşük sayılabilecek bir oranı ise yeterli görmektedir. Yeterli olduğunu düşünen bu grubun da önemli bir bölümü kısmen yeterli olduğunu düşünmektedir. Sonuç olarak lisans düzeyindeki muhasebe grubu dersleri, karşılaşılan kuruluş ve şirketlerin gerçek mali yapısının anlaşılmasında yetersiz kalmaktadır.

Lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminin ağırlığının artırılmasının, muhasebe derslerinin etkinliği üzerinde etkili olacağını düşünenlerin oranı %57,1 iken, etkili olmayacağını düşünenlerin oranı ise %18,2 olarak gerçekleşmiştir.

Muhasebe grubu derslerinin yeterliliğine ilişkin olarak elde edilen sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde; muhasebe grubu dersleri kurumların ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılamamakla birlikte muhasebe derslerinin ağırlığı da yeterli görülmektedir.

Tablo 7: Muhasebe Eğitiminin Yeterliliğine İlişkin Sonuçlar

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	%	%	%	%	%
1.1 Muhasebe grubu derslerinin aldığımız lisans eğitimi içerisindeki ağırlığı yeterlidir	9,6%	19,6%	19,6%	30,7%	20,5%
1.2 Muhasebe grubu dersleri kurumların ihtiyaçlarını yeterli ölçüde karşılamaktadır	8,8%	28,6%	34,7%	25,2%	2,7%

1.3	Yaptığınız işlerde karşılaştığınız ilgili şirketlerin /kuruluşların gerçek mali yapısının anlaşılması açısından lisans düzeyindeki muhasebe grubu dersleri yeterlidir	13,7%	29,8%	34,7%	17,0%	4,9%
		Hiç Etkilemez	Etkilemez	Kararsız	Etkiler	Çok Etkiler
		%	%	%	%	%
1.4	Lisans eğitimi içindeki ağırlığının artırılması	7,1%	11,1%	24,7%	28,7%	28,4%

7.2. Muhasebe Eğitiminin Güncelliğine İlişkin Sonuçlar

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda yapılan t testine (Ek-1) göre muhasebe eğitiminin güncelliğine yönelik olarak sorulan 1. ve 3. sorularda katılımcıların kararsız oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre katılımcılar lisans eğitiminde alınan muhasebe derslerinde güncel konuların ve uygulamaların yeterli ölçüde ele alınması noktasında kararsız kalmaktadırlar. Muhasebe grubu öğretim elemanlarının piyasadaki gelişmelerden uzak ve teoride kaldığına ilişkin olarak da katılımcıların kararsız kaldığı görülmektedir. Katılımcılara lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminde güncel konuların işlendiğine ilişkin olarak kurumlarında karşılaştıkları durumlar açısından değerlendirmelerine bakıldığında; katılımcıların %38,2'si güncel konuların işlenmediğini, %27,7'si ise güncel konuların işlendiğini belirtmişlerdir. Muhasebe eğitiminin güncelliğine ilişkin olarak sorulan ve benzer nitelikte olan 1. soruda katılımcılar kararsız görülmekte

iken bu soruda olumsuz görüş bildirmektedirler. Ortaya çıkan sonuç, istatistiksel olarak kurumlarda karşılaşılan durumlar açısından güncel konuların işlenmediği yönünde olmaktadır.

Katılımcılar "Lisans düzeyindeki muhasebe grubu derslerinde uygulamanın anlaşılması açısından uygulamacı ve/veya yöneticilerin de derslere katılması sağlanmalıdır" yargısına %87,5 gibi büyük bir çoğunlukla katıldıklarını belirtmişlerdir.

Lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminde güncelliğin sağlanmasına ilişkin olarak katılımcılara yöneltilen "güncel konuların ve gelişmelerin değerlendirilmesi" faktörüne %86,4 gibi büyük bir oranda muhasebe eğitimini etkileyeceği sonucuna ulaşılmıştır. Daha önceki sorularda benzer amaçla yöneltilen uygulamacı/yöneticilerin de derse katılması yargısına katılımcıların %78,5'i muhasebe grubu derslerinin etkinliğini arttıracaklarını düşünmektedirler.

Tablo 8: Muhasebe Eğitiminin Güncelliğine İlişkin Sonuçlar

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		%	%	%	%	%
2.1	Lisans eğitiminde aldığımız muhasebe grubu derslerinde güncel konular ve uygulamalar yeterli ölçüde ele alınmıştır	9,1%	29,7%	28,8%	25,2%	7,3%
2.2	Kurumunuzda yapılan işler dikkate alındığında lisans düzeyindeki muhasebe grubu derslerinde güncel konular işlenmektedir.	12,3%	25,8%	34,2%	23,1%	4,6%
2.3	Üniversitelerdeki öğretim elemanları muhasebe grubu derslerinde piyasadaki gelişmelerden uzak ve teoride kalmaktadırlar.	11,8%	24,8%	25,5%	25,5%	12,4%
2.4	Lisans düzeyindeki muhasebe grubu derslerinde uygulamanın anlaşılması açısından uygulamacı ve/veya yöneticilerin de derse katılması sağlanmalıdır	0,6%	3,0%	8,8%	30,7%	56,8%
		Hiç Etkilemez	Etkilemez	Kararsız	Etkiler	Çok Etkiler
		%	%	%	%	%
2.5	Güncel konuların/gelişmelerin değerlendirilmesi	2,2%	4,0%	7,4%	38,0%	48,5%
2.6	Uygulamacı ve yöneticilerin de derslere katılması	1,8%	5,2%	14,5%	31,1%	47,4%

7.3. Muhasebe Eğitiminin Etkinliğinin Arttırılmasına İlişkin Sonuçlar

Muhasebe etkinliğinin arttırılması doğrultusunda ulaşılan sonuçlarda katılımcıların uzaktan eğitim ile ilgili soru dışında istatikselsel olarak belirgin bir şekilde taraf oldukları ortaya çıkmaktadır. Ulaşılan sonuçlara göre lisans düzeyindeki muhasebe eğitimi kurumların ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılamamakla birlikte alınan

muhasebe eğitimi ile çalışma alanında çelişkilerin bulunmadığı görülmektedir. “Muhasebe grubu derslerinde gördüğünüz eğitim ile çalıştığınız alandaki uygulamalar arasında çelişkiler bulunmaktadır” yargısına katılımcıların %50,3’ü katılmazken, %19,4’ü katılmaktadır. Katılımcıların yarısından fazlası alınan eğitim ile karşılaşılan durumlar arasında çelişki olmadığını düşünmektedirler.

Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin kurumların ihtiyaçlarını belirleyerek üniversiteler ve kurumlar arasında işbirliği ile belirlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Katılımcıların %82,9'u muhasebe eğitiminde kurumlarla işbirliği yapılarak muhasebe ders ve içeriklerinin belirlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Benzer şekilde muhasebe eğitiminin etkinliğinin artırılması için muhasebe derslerinin %76,3, muhasebe ders içeriklerinin %73,5 oranında kurumlarla iş-

birliği içerisinde belirlenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Katılımcılar, uzaktan eğitim tekniklerinin muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracacağı konusunda istatistiksel olarak kararsız görüş bildirmişlerdir. Muhasebe eğitiminin etkinliğini artırmak amacıyla; örnek olay çalışmalarına ağırlık verilmesi %89,5; araştırmaya yönelik ödev ve projelerin kullanılması %76,2 oranında etkili olacaktır sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 9: Muhasebe Eğitiminin Etkinliğinin Artırılmasına İlişkin Sonuçlar

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		%	%	%	%	%
3.1	Muhasebe grubu derslerinde gördüğünüz eğitim ile çalıştığımız alandaki uygulamalar arasında çelişkiler bulunmaktadır	20,4%	29,9%	30,2%	14,8%	4,6%
3.2	Üniversitelerde okutulan muhasebe grubu dersleri ve içerikleri, üniversite ve kurumların işbirliği ile belirlenmelidir	1,8%	4,3%	11,0%	30,2%	52,7%
		Hiç Etkilemez	Etkilemez	Kararsız	Etkiler	Çok Etkiler
		%	%	%	%	%
3.3	Derslerin kurumsal işbirliği ile belirlenmesi	2,8%	6,5%	14,5%	34,5%	41,8%
3.4	Ders içeriklerinin kurumsal işbirliği ile belirlenmesi	2,2%	6,8%	17,6%	34,6%	38,9%
3.5	Uzaktan eğitim tekniklerinin kullanılması	12,5%	25,3%	32,5%	19,4%	10,3%
3.6	Örnek olay (case study) çalışmalarına ağırlık verilmesi	1,8%	2,8%	5,8%	27,1%	62,5%
3.7	Araştırmaya yönelik ödevlerin /projelerin verilmesi	4,3%	4,3%	15,1%	31,5%	44,8%

7.4. Muhasebe Eğitiminin Yapısına İlişkin Sonuçlar

Katılımcılardan muhasebe eğitiminin yapısını değerlendirmeye yönelik olarak karşılaştıkları işler açısından muhasebe grubu derslerinin önem derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre katılımcılar şirketler muhasebesi, maliyet ve yönetim muhasebesi derslerinde istatistiksel olarak kararsız kalmaktadırlar. Muhasebe eğitimi üniversitelere, bölümlere ve öğrencinin seçimlik dersleri seçmesine bağlı olarak farklı şekillerde olabilmektedir. Bu kapsamda katılımcılara yöneltilen sorularla muhasebe grubu derslerinden hangisinin “önemli” olduğunu ortaya çıkarmak yerine, katılımcıların

karşılaştıkları işlerde hangi derslerin öne çıktığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Katılımcılar karşılaştıkları işler açısından genel muhasebe dersini %80,5 oranında önemli bulmaktayken, finansal tablolar analizi dersini %84,6; denetim dersini %62,4 oranında önemli olarak değerlendirilmiştir. Bölümler bazında baktığında genel muhasebe, finansal tablolar analizi ve denetim dersinin önemliliği bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi şirketler muhasebesi, maliyet ve yönetim muhasebesi derslerinde katılımcıların kararsız oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Tablo 10: Muhasebe Eğitiminin Yapısına İlişkin Sonuçlar

		Çok Önemsiz	Önemsiz	Kararsız	Önemli	Çok Önemli
		%	%	%	%	%
4.1	Genel Muhasebe	5,8%	4,6%	9,1%	19,8%	60,7%
4.2	Şirketler Muhasebesi	18,3%	15,5%	24,0%	18,6%	23,7%
4.3	Maliyet ve Yönetim Muhasebesi	18,2%	18,6%	28,6%	15,4%	19,2%
4.4	Finansal Tablolar Analizi	6,8%	3,1%	5,6%	21,0%	63,6%
4.5	Denetim	13,8%	6,6%	16,9%	15,0%	47,6%

7.5. Muhasebe Eğitimi ve Kariyer Hedefi ile İlgili Sonuçlar

Katılımcıların %46,7'si mesleki ilerlemede muhasebe bilgisinin katkısının fazla olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %29,2'si ise muhasebe bilgisinin mesleki ilerlemeye katkıda bulunmadığını belirtmiştir. Bu sonuçlara göre muhasebe bilgisinin mesleki ilerlemeye katkısının fazla olduğu sonucu istatistiksel olarak anlamlıdır.

Kamu kurumlarında uzman/yönetici konumlarına yapılan yerleştirmelerde KPSS sınavı ve ku-

rumların kendi yaptıkları sınavlar kullanılmaktadır. Bu doğrultuda katılımcılara kurum sınavlarında başarılı olabilmek için yardımcı eğitim almaksızın lisans düzeyinde alınan muhasebe eğitiminin yeterliliği sorulmuştur. Sonuçlara göre istatistiki olarak katılımcılar bu konuda kararsız kalmaktadırlar. Muhasebe eğitiminin etkinliği ve yeterliliği bakımından ortaya çıkan bu sonuç öğrencilerin kurum sınavlarında başarılı olabilmelerini sağlayabilecek gereksinimlerin belirlenmesini önemli kılmaktadır.

Tablo 11: Muhasebe Eğitimi ve Kariyer Hedefi ile İlgili Sonuçlar

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		%	%	%	%	%
5.1	Bulduğunuz mesleğe girişte muhasebe bilgisinin etkisi fazladır.	22,9%	17,8%	20,2%	20,5%	18,7%
5.2	Muhasebe bilgisinin mesleki ilerlemeye etkisi fazladır.	11,1%	18,1%	24,1%	30,4%	16,3%
5.3	Kurum sınavlarında başarılı olabilmek için yardımcı eğitim almaksızın lisans düzeyinde verilen muhasebe grubu dersleri yeterlidir.	19,5%	21,6%	16,1%	25,8%	17,0%

GENEL DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Ülke ekonomisine, sermaye piyasalarına yön veren kuruluşlardaki uzman ve yönetici konumundaki mezunların bakış açısıyla muhasebe eğitiminin etkinliği, yeterliliği ve güncelliğinin araştırılması önem arz etmektedir.

Muhasebe bilgilerini kullanan kuruluşlarda görev yapan ve farklı durumlarla karşılaşan uzman ve yöneticilerin görüşleri, muhasebe eğitiminde yeterliliğin, etkinliğin ve güncelliğin sağlanmasında önemli bir geribildirim olarak değerlendirilmelidir.

Muhasebe grubu derslerinin lisans eğitimi içindeki ağırlığı katılımcılar tarafından yeterli bulunmaktadır. Ancak sonuçlar bölüm bazında değerlendirildiğinde, işletme ve maliye bölüm mezunları muhasebe derslerinin ağırlığının yeterli olduğunu düşünmekteyken, diğer bölümler yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Katılımcılar genel olarak muhasebe eğitiminin kurumların ihtiyaçlarını karşılamadığını belirtmişlerdir. Söz konusu ihtiyaçların karşılandığını belirtenler ise azınlıkta olmakla birlikte sınırlı ölçüde karşılandığını düşünmektedirler. Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin yeterli görülmesi ile lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, kurumların ihtiyaçlarını karşılaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye ulaşılmıştır. Lisans düzeyindeki muhasebe derslerinin, katılımcıların karşılaştığı kuruluş ve şirketlerin mali yapısının anlaşılması açısından yetersiz olduğu sonucuna da ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre muhasebe eğitiminin ağırlığının artırılması ile muhasebe derslerinin etkinliğinin artacağı görülmektedir.

Muhasebe eğitimi kurumların ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılamadığı gibi derslerin ve içeriklerin kurumlarla işbirliği içinde düzenlenmesi gerektiği sonucuna da ulaşılmaktadır. Yücel (2004), muhasebe eğitiminin olması gereken yapısını “*Muhasebe eğitimini yalnızca gelecekte*

muhasebe alanında (ve de özellikle vergi beyanamesi düzenlemeye yönelik muhasebe faaliyetlerinde) çalışacak kişiler için ele almak yapılabilecek yanlışların en büyüğüdür. Bu yanlışta düşen eğitimcileri gelecek kuşaklar bağışlayacaklardır. Muhasebeyi bir kurumdaki tüm organizasyon birimleri için gerekli bir teknik, nihayet en uç noktada kamuyu aydınlatma aracı olarak görmemenin, ya da gereğini en yeterince yapmamanın sonucunu ülke olarak ağır biçimde ödediğimizin sayısız örnekleri vardır” şeklinde açıklamaktadır. Başka bir çalışmada da “*üniversitelerde okutulan muhasebe ders ve içeriklerinin belirlenmesinde üniversite-sanayi iş birliğinin gerekliliği hem üniversite hem de işletme temsilcilerinin tamamına yakını tarafından gerekli görülmektedir”* sonucuna ulaşılmıştır (Çürük & Doğan, 2002). Buradan hareketle muhasebe eğitiminin, kurumların ihtiyaçlarını karşılaması ve müfredatın bu amaca yönelik olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Çalışma ile muhasebe eğitiminde etkinliğin artırılması ve kurumların ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ders ve içeriklerinin, üniversite-kurum işbirliğiyle belirlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda finansal sistem içinde çok önemli bir işlevi yerine getiren bu kurumların istekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda muhasebe eğitime yön verilmelidir. Bununla birlikte çalışma sonuçlarına göre İşletme ve Maliye bölümleri dışındaki bölümlerde lisans eğitimi içerisindeki muhasebe derslerinin ağırlığının artırılması gerekmektedir.

Katılımcıların lisans eğitiminde alınan muhasebe derslerinde öğretim elemanlarının piyasadaki gelişmelerden uzak ve teoride kaldığı; muhasebe derslerinde güncel konuların ve uygulamaların yeterli ölçüde ele alındığı konularında kararlı kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Muhasebe eğitiminin güncelliğine yönelik sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde ortaya çıkan sonuç, kurumlarda karşılaşılan durumlar açısından güncel konuların işlenmediği yönünde olmaktadır. Da-

ha fazla güncel konuların işlenmesi ile muhasebe derslerinin etkinliğinin artacağı sonucuna ulaşılmaktadır. Ulaşılan önemli sonuçlardan birisi de muhasebe derslerinin etkinliğinin artırılması için uygulamacıların ve yöneticilerin de derse katılması gerektiğidir. Muhasebe derslerine uygulamacı ve yöneticilerin katılmasının; güncel konuların ve gelişmelerin değerlendirilmesi, teoriyle birlikte uygulamanın daha iyi anlaşılması açısından çok önemli olduğu görülmektedir. Yazına bakıldığında muhasebe uygulamaları ile muhasebe eğitimi arasındaki farkların giderilmesi gerektiği belirtilmekte (Parker, 2001) (Boyce, 2004); muhasebe öğretim elemanlarının, gelişmeleri yakından izlemesi gerektiği gibi uygulamacılarla da güçlü ilişkilerin kurulması gerektiği vurgulanmıştır (Byrne & Flood, 2003). Bununla birlikte çalışmada muhasebe öğretim elemanlarının teoride kaldıkları, gelişmelerden uzak olduğu yargısında katılımcıların kararsız kaldığı görülmektedir. Elde edilen bu sonuca göre, son dönemlerde teori ile uygulama arasındaki farkın kapatılmasına yönelik önemli çalışmalar yapıldığı düşünülmektedir. Ancak bu farkın tamamen giderilmesi, güncelliğin sağlanması için uygulamacı ve yöneticilerin de muhasebe derslerine katılması önem kazanmaktadır. Teori ile uygulama arasındaki bağları güçlendirmek için teorik altyapıya sahip uygulamacıların lisans düzeyindeki muhasebe derslerine katılması sağlanarak muhasebe eğitiminin etkinliği artırılmalıdır.

Katılımcılar uzaktan eğitim tekniklerinin, muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracacağı konusunda kararsız kalmaktadırlar. Diğer taraftan örnek olay çalışmalarına ağırlık verilmesinin; araştırmaya yönelik ödev ve projelerin öğrencilere verilmesinin muhasebe eğitiminde etkinliği arttırıcı unsur olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Örnek olayların ve araştırmaya yönelik ödevlerin kullanılması teori ve uygulamanın birlikte öğrenilmesi açısından önemli bir fırsat olmaktadır. Mu-

hasebe derslerinde bu unsurlara ağırlık verilmesi öğrencilerin gelecekte yapacağı işi bilerek yapmasını sağlayacak ve meslek seçiminde daha isabetli bir karar vermelerini sağlayacaktır. Yücel (2004) örnek olay çalışması ile ilgili şu satırları vurgulamaktadır; *“Vak’a çalışması muhasebe derslerinin en değerli malzemesidir. Teori-uygulama birleştirmesinin bundan daha güzel ne örneği olabilir ki? ABC şirketi yerine, öğrenciye tanınan bir şirketin mali bilgilerini vermek zevkli olmaz mı? Tabii ki, eğitim amaçlı problemlerin de eğitim sürecinde önemli pedagojik yeri vardır, ama hangi problem güncel hayatta, hele de günün popüler bir şirketinin finansal tabloları üzerinde çalışmanın zevkini ve özgüveni öğrenciye verebilir ki?”*

Çalışma kapsamında muhasebe grubu derslerinin önem dereceleri ile ilgili olarak, şirketler muhasebesi ile maliyet ve yönetim muhasebesi derslerinin önemli olup olmadığı noktasında katılımcıların kararsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Muhasebe grubu derslerinin önem derecelerine bakıldığında genel muhasebe ile finansal tablolar analizi dersinin yüksek oranda önemli olarak değerlendirildiği görülmektedir. Yapılan başka bir araştırmada da finansal tablolar analizi dersinin işletmelerin ihtiyaçlarını karşılama noktasında yetersiz kaldığını ve muhasebe eğitiminde bu derse ağırlık verilmesi gerektiğini ortaya koyulmuştur (Çürük & Doğan, 2002). Yaptığımız çalışma doğrultusunda önemli görülen genel muhasebe ve finansal tablolar analizi derslerine daha fazla ağırlık verilmelidir.

Sonuç olarak, muhasebe eğitiminin yeterliliğinin ve etkinliğinin sağlanmasında finansal sistem içinde etkin bir role sahip kurumlardaki uzman ve yöneticilerin bakış açıları anlamlı olmaktadır. Muhasebe eğitim sürecinde bu geribildirim mekanizmasından sağlanan bilgilerin kullanılmasıyla muhasebe eğitimi ileri seviyelere ulaşabilecek, muhasebe bilgisinin kullanıldığı alanlarda da etkinlik arttırılabilecektir.

EK-1 : t Testi Sonuçları

		One-Sample Test					
		Test Value = 3 = Kararsız					
Soru No	Mean	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
						Lower	Upper
Muhasebe Eğitiminin Yeterliliğine İlişkin Sorular							
1.1	3,33	4,722	331	,000	,328	,19	,47
1.2	2,84	-2,842	328	,005	-,155	-,26	-,05
1.3	2,70	-5,208	328	,000	-,304	-,42	-,19
1.4	3,60	8,965	323	,000	,602	,47	,73
Muhasebe Eğitiminin Güncelliğine İlişkin Sorular							
2.1	2,92	-1,357	329	,176 *	-,082	-,20	,04
2.2	2,82	-3,070	324	,002	-,182	-,30	-,07
2.3	2,98	-,272	329	,786 *	-,018	-,15	,11
2.4	4,40	30,960	328	,000	1,401	1,31	1,49
2.5	4,27	24,768	323	,000	1,265	1,16	1,37
2.6	4,17	21,422	324	,000	1,169	1,06	1,28
Muhasebe Eğitiminin Etkinliğinin Arttırılmasına İlişkin Sorular							
3.1	2,53	-7,551	323	,000	-,466	-,59	-,34
3.2	4,28	24,410	327	,000	1,277	1,17	1,38
3.3	4,06	18,498	324	,000	1,062	,95	1,17
3.4	4,01	17,921	323	,000	1,012	,90	1,12
3.5	2,90	-1,586	319	,114 *	-,103	-,23	,02
3.6	4,46	30,197	324	,000	1,455	1,36	1,55
3.7	4,08	18,072	323	,000	1,080	,96	1,20
Muhasebe Eğitiminin Yapısına İlişkin Sorular							
4.1	4,25	19,527	327	,000	1,250	1,12	1,38
4.2	3,14	1,745	316	,082 *	,139	-,02	,30
4.3	2,99	-,165	317	,869 *	-,013	-,16	,14
4.4	4,31	20,514	323	,000	1,315	1,19	1,44
4.5	3,76	9,388	318	,000	,762	,60	,92
Muhasebe Eğitimi ve Kariyer Hedefi ile İlgili Sorular							
5.1	2,94	-,729	331	,467 *	-,057	-,21	,10
5.2	3,23	3,322	331	,001	,226	,09	,36
5.3	2,99	-,079	328	,937 *	-,006	-,16	,14

KAYNAKÇA

- Adler, R. W. (1999). **Five Ideas Designed to Rile Everyone Who Cares About Accounting Education.** *Accounting Education* , 8 (3), 241-247.
- Aisbit, S., & Sangster, A. (2005). **Using Internet-based On-line Assessment: A Case Study.** *Accounting Education* , 14 (4), 383-394.
- Akdoğan, N., & Aydın, H. (1987). **Muhasebe Teorileri.** Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.Yayın No:98
- Akgül, A., & Çevik, O. (2003). **İstatistiksel Analiz Teknikleri.** Ankara: Emek Ofset.
- Akman, N. H., & Şimga-Mugan, C. (2004). **Muhasebe Eğitiminde Öğretim ve Öğrenim Yöntemleri ile Ders Başarısı Arasındaki İlişki: Pilot çalışma.** 24. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 1-18). Antalya: İstanbul Üniversitesi.
- Albrecht, W. (2002). **Accounting Education on The Edge.** *BizEd* , 41-45.
- Bayazıtlı, E. (2000). **"Türkiye'de Muhasebe Eğitimi", Gelecek Yüzyılda Muhasebe Eğitimi.** Ankara: Türmob Yayınları No:139.
- Bayazıtlı, E., & Çelik, O. (2002). **Mesleki Yeterlik Sınavları Açısından Türkiye'deki Üniversitelerin Etkinliği.** XVII. *Türkiye Muhasebe Kongresi* (s. 95-114). İstanbul: TÜRMOB.
- Bayazıtlı, E., & Çelik, O. (2004). **Muhasebe Eğitiminin Kalitesinin Artırılmasında İlk Adım: Yükseköğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitiminin Etkinliğinin Analizi.** 24. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 44-78). Antalya: İstanbul Üniversitesi.
- Beattie, V. A., & Jones, M. J. (1993). **Effect of Graphical Presentations on Insights into A Company's Financial Position - An Innovative Educational Approach to Communicating Financial Information in Financial Reporting: A Comment.** *Accounting Education* , 2 (4), 303-309.
- Boyce, G. (2004). **Critical Accounting Education: Teaching and Learning Outside The Circle.** *Critical Perspectives on Accounting* , 15 (4-5), 565-586.
- Brookner, L. I. (1967). **History of Accounting Education in Turkey 1923-1960.** Michigan: University Microfilms Inc.
- Byrne, M., & Flood, B. (2003). **Defining The Present and Shaping The Future: The Changing Nature of Accounting Education in Ireland.** *Journal of Accounting Education* (21), 197-213.
- Çalıdağ, Y., Bayırlı, R., & Altay, A. (2004). **Muhasebe Doktora Programlarının Etkinliğinin Arttırılması.** 24. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 102-129). Antalya: İstanbul Üniversitesi.
- Çelik, O., & Gürdal, K. (1999). **Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışları ve Akreditasyon (Eşdeğerleme) Standartları.** *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi* , 1 (2), 45-67.
- Çonkar, K. (1996). **Nitelikli Muhasebeci Yetiştirilmesinde Bağımsız Muhasebe Fakülte veya Bölümleri Üzerine Bir Değerleme.** *Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Dergisi* , 1 (1), 157-180.
- Çürük, T., & Doğan, Z. (2001). **Muhasebe Eğitiminin İşletmelerin Taleplerini Karşılama Düzeyi: Türkiye Örneği.** *ODTÜ Gelişim Dergisi* , 28 (3-4), 281-310.
- Çürük, T., & Doğan, Z. (2002). **Muhasebe Ders ve İçeriklerinin Verilme Düzeyleri Konusunda İşletmelerin Üniversitelerden Taleplerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma.** *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi* , 17 (1), 107-126.
- De Lange, P., Waldmann, E., & Wryatt, K. (1997). **Personal Characteristics and Academic Achievement of Undergraduate Accounting Students Studying Through Open Learning.** *Accounting Education* , 6 (4), 295-306.

- Howieson, B. (2003). **Accounting Practice in The New Millennium: is Accounting Education Ready To Meet the Challenge?** *The British Accounting Review* (35), 69-103.
- Kalmış, H., & Yılmaz, B. B. (2004). **Lisans Seviyesindeki Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Geliştirmeler.** 24. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 19-33). Antalya: İstanbul Üniversitesi.
- Karacan, A. İ. (2002). **Özerk Kurumlar Üzerine Denemeler.** İstanbul: Creative Yayıncılık.
- Kaya, U., & Daştan, A. (2004). **Türkiye’de Lisans Düzeyinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Öğrenci - Öğretici Ve Uygulayıcılar Açısından Değerlendirilmesi.** 24. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 174-188). Antalya: İstanbul Üniversitesi.
- Kelly, M., Davey, H., & Haigh, N. (1999). **Contemporary Accounting Education and Society.** *Accounting Education* , 8 (4), 321-340.
- Kızıl, A. (2003). **Olması Gereken Muhasebe Eğitimi ve Yeni Bir Yaklaşım.** 22. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu “Muhasebe-Eğitim:Eğilim ve Etkileşimler”* (s. 3-20). Belek/Antalya: Gazi Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü.
- Korukçuoğlu, A. (1998). **İşletmelerde Muhasebe Eğitimi ve Üniversitelerle İşbirliği.** *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi* , 13 (2), 13-24.
- Köse, Y., & Saban, M. (2005). **Global Muhasebe Eğitiminde Uluslararası Düzenlemeler ve Gelişmeler.** 24. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 143-157). Fethiye/Muğla: Muğla Üniversitesi Basımevi.
- L.Leech, N., C.Barrett, K., & A.Morgan, G. (2005). **SPSS for Intermediate Statistics: Use and Interpretation.** New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates .
- Mathews, M. R. (2001). **The Way Forward for Accounting Education? A Comment on Albrecht and Sack “A Perilous Future”.** *Accounting Education* , 10 (1), 117-122.
- Mcdowall, T., & Jackling, B. (2006). **The Impact of ComputeAssisted Learning on Academic Grades: An Assessment of Students’ Perceptions.** *Accounting Education* , 15 (4), 377-389.
- Milne, M. J., & McConnell, P. J. (2001). **Problem-Based Learning: A Pedagogy for Using Case Material in Accounting Education.** *Accounting Education* , 10 (1), 61-82.
- Mulford, C. W., Smith, D. B., Stout, D. E., Stone, M. S., & Weirich, T. R. (1992). **Bridging the Gap Between Accounting Education and Practice: The SEC Academic Fellow Program.** *Accounting Horizons* , 86-92.
- ÖSYM. (2008). *ÖSYM. Ocak 18, 2008 tarihinde Süreli Yayınlar - 2006-2007 Öğretim Yılı İstatistikleri:* <http://www.osym.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF1A9547B61DAFFE2A4334B67836F053C0> adresinden alındı
- Parker, L. D. (2001). **Back to the Future: The Broadening Accounting Trajectory.** *The British Accounting Review* , 33 (4), 421-453.
- Sayın, Ş., & Yeğinboy, E. (2001). **Yüksek Öğrenimde Muhasebe Eğitiminin Etkinliği.** 20. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu “Muhasebe Eğitiminde Yeni Ufuklar”* (s. 67-98). Tekirova/Antalya: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Muhasebe Bilim Dalı.
- Stewart, J. P., & Dougherty, T. W. (1993). **Using Case Studies in Teaching Accounting: A Quasi-Experimental Study.** *Accounting Education* , 2 (1), 1-10.
- Stolowy, H., & Tenenhaus, M. (1998). **International Accounting Education in Western Europe.** *The European Accounting Review* , 7 (2), 289-314.
- Stout, D. E., & Schweikart, J. A. (1989). **The Relevance of International Accounting to the Accounting Curriculum: A Comparison of Practitioner and Educator Opinions.** *Issues in Accounting Education* , 4 (1), 126-143.

Sürmeli, F. (2004). **Muhasebede Doktora Eğitimi**. 24. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 90-100). Antalya: İstanbul Üniversitesi.

Volmer, F. G. (1993). **Effect of Graphical Presentations on Insights into A Company's Financial Position - An Innovative Educational Approach to Communicating Financial Information in Financial Reporting: A Reply**. *Accounting Education* (2(4)), 311-312.

Weil, S., Oyelere, P., Yeoh, J., & Firers, C. (2001). **A Study of Students' Perceptions of The Usefulness of Case Studies for The Development of Finance and Accounting-Related Skills and Knowledge**. *Accounting Education* , 10 (2), 123-146.

Wijewardena, H., & Cooray, S. (1995). **Accounting Education in Australia and Japan: A Comparative Examination**. *Accounting Education* , 4 (4), 359-377.

Worthington, A. (2001). **An Empirical Survey of Frontier Efficiency Measurement Techniques in Education**. *Education Economics* , 9 (3), 245-268.

Yücel, G. (2004). **Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmada Eğitimcinin Rolü**. 23. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu "Üniversitelerimizin Lisans ve Lisansüstü Programlarında Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırma Yollarının Araştırılması"* (s. 171-179). Tekirova/Antalya: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü.

Yüksek Öğretim Kurulu. (2008, Ocak 18). Ocak 18, 2008 tarihinde İstatistikler: <http://www.yok.gov.tr/istatistikler/istatistikler.htm> adresinden alındı

Zaif, F. (2004). **Muhasebe Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar**. 24. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 16-25). Antalya: İstanbul Üniversitesi.